

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

แรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 14 จังหวัดแพร่
โดย

นายสงวน กันตะบุตร

ตุลาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์กิตติพงษ์ ไตธิวรกุล

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง 1) ลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในจังหวัดแพร่ 2) ระดับของแรงจูงใจในแต่ละชนิด ที่ทำให้เกษตรกรมีความสนใจมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ในจังหวัดแพร่ 3) ความสัมพันธ์ของชนิดแรงจูงใจ ที่ทำให้เกษตรกรมีความสนใจมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการกับลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในจังหวัดแพร่ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือเกษตรกรผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ในจังหวัดแพร่ จำนวน 134 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ simple random sampling ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากประชากร จำนวน 200 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและผ่านการทดสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.54 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 50 ปี (49.92 ปี) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีแรงงานในครอบครัวที่สามารถใช้แรงงานทำการเกษตรได้เฉลี่ยประมาณ 2 คน (2.29) มีรายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 36,658.66 บาทต่อปี โดยมีขนาดพื้นที่จัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว เฉลี่ย 8.69 ไร่ ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนมากใช้สินเชื่อการเกษตรในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว และใช้แหล่งสินเชื่อจากสถาบันการเงิน มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีประสบการณ์การฝึกอบรม มากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการมากกว่า 4 ปี ส่วนมากได้รับรู้ข่าวสารด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จากเจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชและผู้ให้ข้อมูลได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชในรอบปี 2542 เฉลี่ย 2.81 ครั้ง

จากผลการวิจัยแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 14 จังหวัดแพร่ ทั้ง 4 ชนิด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจในระดับมากทั้ง 4 ชนิด โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ (ค่าเฉลี่ย 4.19) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (ค่าเฉลี่ย 4.15) แรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.99) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ค่าเฉลี่ย 3.96)

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชนิดแรงจูงใจ ที่ทำให้เกษตรกรมีความสนใจมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการคือแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุกับลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในจังหวัดแพร่ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา แรงงานในครอบครัว สภาพการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร การใช้สินเชื่อการเกษตร ประสบการณ์การฝึกอบรม ประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การรับข่าวสารของเกษตรกร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุของเกษตรกร